

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ПРАВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Кохан Н.В.

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ

УДК 349.2. <https://doi.org/10.15330/apiclu.50.145-158>

Загальновідомим є той факт, що основна функція права полягає у врегулюванні суспільних відносин. Разом з цим як зазначають науковці-теоретики, слід відзначити, що право тільки тоді виконує своє соціальне призначення, коли його норми знаходять практичне втілення в суспільних відносинах, поведінці конкретних осіб, тобто тоді, коли вони реалізуються. Так, реалізація правових норм здійснюється у формі правомірної поведінки учасників суспільних відносин, які регулює право. Проте, не кожна правомірна за її зовнішніми ознаками поведінка становить підсумок саме правового регулювання, а отже, і правореалізації. Вона може обумовлюватися впливом деяких неюридичних факторів, зокрема норм моралі, звичаїв, що збігаються за своїм змістом з вимогами юридичних приписів. Тому другою обов'язковою ознакою правореалізації, як відзначають науковці, є наявність хоча б опосередкованого причинного зв'язку між дією правових норм, що регламентують відповідні суспільні відносини і станом упорядкованості цих відносин [1, с.359].

Як зауважує С.А. Комаров, правовідносини є юридичною формою фактичних суспільних відносин, за допомогою яких, останні впорядковуються і ефективніше досягаються результати, задля яких вони створюються. Правовідношення є зовнішньою формою втілення вимог правової норми і поведінки людей. Внутрішня ж форма, виражається в безпосередньому здійсненні прав і обов'язків суб'єктами цих правовідносин [2, с.302].

В цілому, у теорії права під поняттям реалізація норм права розуміють процес їх фактичного втілення в суспільних відносинах через правомірну поведінку соціальних суб'єктів, що

здійснюють належні їм суб'єктивні юридичні права і обов'язки [1, с.359]. Тобто можемо сказати, що реалізація правових норм це втілення правових норм у фактичній діяльності підприємств, установ, організацій, органів державної влади, посадових осіб та громадян.

Класифікуючи поняття «реалізація норм права» за способом здійснення правових приписів, розрізняють такі форми їх реалізації, як використання, виконання, дотримання що належать до безпосередніх (звичайних, ординарних) форм правореалізації, тобто таких, які, по-перше, проходять будь-який процес реалізації норм права, і, по-друге, що не потребують стороннього втручання, здійснюються виключно через власну поведінку осіб, яким адресовані відповідні правові приписи. Разом з тим існують випадки, при яких поряд із звичайними виникає потреба в особливій (неординарній) формі реалізації правових норм, а саме у правозастосуванні [1, с.359].

Як відзначають теоретики права [1, с.359] правозастосування за своїм змістом є найоб'ємнішою ланкою в юридичному процесі, яка спрямована на індивідуальне регулювання суспільних відносин.

Відповідно термін «застосування права» розглядають у двох значеннях:

1. Як одну з форм реалізації права, адже існують і інші форми, такі як дотримання, виконання та використання.

2. Як стадію реалізації норми права, так як застосування це кінцева стадія завершального етапу правового регулювання, яка представляє собою дію, яка визначає послідовні вчинки суб'єктів – учасників конкретного правовідношення [2, с.217].

У літературі висловлювалася ще й точка зору, що застосування права можна розуміти у широкому та вузькому значенні слова [2, с.219]. Так, стверджувалося, що в широкому розумінні слова всі громадяни застосовують норми права дотримуючи і використовуючи їх. Однак, таке розуміння не було виправдане, так як не виявляло специфічних властивостей застосування права як спеціально владно-організуючої діяльності держави, тому і не получило визнання.

У вузькому розумінні, застосування права слід розглядати в кожному конкретному випадку, яке здійснює організуючий вплив на суспільні відносини. Всі в сукупності взяті індивідуальні акти в тій чи іншій сфері суспільного життя забезпечують разом з іншими формами суспільної і державної діяльності державне управління.

Застосування права виступає однією з форм державного керівництва суспільством і здатне вплинути на розвиток конкретних суспільних відносин у відповідності до закономірностей його розвитку.

Для того щоб вияснити роль застосування права з управлінської точки зору необхідно перш за все враховувати його юридичні властивості, які розкриваються через функції застосування. Тобто, направленість фактичної дії правозастосовних актів. Слід зауважити, що функції застосування права не можуть суперечити функціям самого права.

Застосуванню права притаманні соціальні та юридичні функції. На думку Комарова С.А. до соціальних функцій слід відносити економічні, політичні, соціально-культурні, культурно-виховні. До юридичних слід відносити регулятивні та охоронні функції. Так, юридичні функції застосування права приймають специфічний вид і є право забезпечувальними або виконують функцію індивідуального правового регулювання адже вони витікають з самої природи застосування права на відміну від других форм реалізації права [2, с. 217].

Як відзначалося Комаровим С.А. дотримання, використання і виконання створюють фактичну діяльність суб'єктів права, які забезпечують безпосередню реалізацію норм права. На відміну від зазначених форм, застосування права таким не є. Його основне призначення – забезпечити та організувати реалізацію норм права шляхом прийняття актів застосування. З цього і витікають функції застосування права. До таких відносять право забезпечувальна функція і функція індивідуального (казуального) правового регулювання [2, с. 219].

Правозабезпечувальна функція полягає в тому, що застосування права забезпечує дотримання, виконання і використання

норм права. Таку функцію виконує любий нормативно-правовий акт застосування. Наприклад, якщо у ст.134 КЗпП України, не будуть передбачатися випадки повної матеріальної відповідальності працівника, то ми не зможемо притягнути працівника, який вчинив протиправний проступок і завдав умисної шкоди підприємству, до такого виду трудової відповідальності, так як, не будуть визначені підстави її застосування. Таким чином, застосування права через призму даної функції виступає способом організації фактичної поведінки щодо реалізації права в цілому.

Функція індивідуального (казуального) правового регулювання полягає в тому, що застосування права забезпечує уточнення правових норм з врахуванням певних обставин, які конкретизують суб'єктивні права і обов'язки учасників правовідношення. Наприклад, судовим рішенням на підставі норми права, буде встановлено конкретний вид відповідальності, розмір шкоди, яка має бути відшкодована конкретній постраждалій особі [2, с. 220].

На підставі вище зазначеного, слід зробити висновок про те, що для застосування норм права необхідні обидві функції, які є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими. Так, правозабезпечувальна функція є основою і підґрунтям для індивідуальної (казуальної) функції, застосування права. Враховуючи особливості трудових правовідносин, слід зауважити, що кожна особа зможе реалізувати своє право на працю на підставі ст.43 Конституції України [3] та ст.21 КЗпП України [4], уклавши трудовий договір чи контракт. Таким чином, у даних статтях втілилася правозабезпечувальна функція права – прогарантувавши кожній особі право на працю і передбачивши механізм його реалізації. Разом з цим, роботодавцем, який укладає трудовий договір і визначено індивідуальні умови праці працівника в цьому договорі, за його допомогою втілюється функція індивідуального правового регулювання, індивідуального застосування норм права. Застосування норм права до конкретного випадку.

Якщо механізм правового регулювання – це сукупність юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується правовий вплив на суспільні правовідносини, то механізм правозастосування слід розглядати не лише як систему правових засобів, за

допомогою яких здійснюється реалізація правових приписів у поведінці людей, а й як соціальні канали і чинники, через які право впливає на поведінку людей.

Отже, як зазначав П.М. Рабінович, за допомогою правозастосування відбувається реалізація нормативно-правових актів і здійснюється практичне керівництво суспільством. Правозастосування сприяє розвитку конкретних суспільних відносин у відповідності з об'єктивними закономірностями, усуває перепони, які зустрічаються на шляху дії законів і тим самим дозволяє здійснювати управління свідомою діяльністю людей. Отже, правозастосування є наслідком права, та слугує його проявом [5, с.235-238].

Враховуючи позицію Н.П. Костюк, природа правозастосування виявляється по-перше, у тому, що за допомогою правозастосування здійснюється державно-владний організуючий вплив на поведінку людей, та відбувається втілення приписів правових норм у життя. По-друге, наслідком правозастосування, як і будь-якої управлінської діяльності, є прийняття рішення, тобто видання акта правозастосування як засобу впливу на відповідну ситуацію. Також, науковець, звертає увагу на те, що правозастосовча діяльність має державно-владний характер, який виявляється в тому, що цією діяльністю займаються в межах своєї компетенції державні органи. Тобто правозастосування відбувається за одностороннім волевиявленням, а виконання актів правозастосування є обов'язковою умовою правомірної поведінки у правовідносинах [6, с.86].

Дослідження юридичної природи правозастосування дає підстави стверджувати, що з одного боку, вона є специфічною формою реалізації правових норм, з іншого – є засобом організації та здійснення норм права і засобом державно-правового впливу на суспільні відносини та їх регулювання. Разом з цим, у процесі правозастосування приймаються й індивідуально-конкретні приписи, на підставі яких виникають, змінюються й припиняються конкретні суб'єктивні права та обов'язки персонально-визначених осіб.

Правозастосування як особлива форма управління, складається із сукупності юридичних вимог, дозволів, правозастосовних актів, які спрямовані на здійснення управління за допомогою прийняття рішень індивідуального характеру, оформлення прийнятих рішень та організацію виконання відповідних прийнятих рішень. Таким чином, впорядкування правовідносин досягається не тільки за допомогою автоматичної дії правових норм, а й за допомогою прийняття актів правозастосування. Так, відносини правозастосування являють собою правовий зв'язок між управляючими та підпорядкованими суб'єктами; це правовідносини, тому що вони спрямовані на реалізацію права та здійснюються в правових формах і породжені правом. В одних випадках правозастосовчі відносини виникають з приводу реалізації існуючих відносин, в інших – передують виникненню певних відносин, які виступають їх своєрідним результатом, а іноді вони забезпечують нормальну реалізацію інших правозастосовних відносин [7, с.432].

У юридичній науці існують різні тлумачення цього поняття. Зокрема, застосування норм права – це державно-владна діяльність державних органів, а у деяких випадках – і громадських об'єднань, посадових осіб щодо реалізації норм права в конкретному випадку [8, с. 86].

Розглядаючи юридичну природу поняття правозастосування, слід розглянути і зміст самого поняття.

Так, великий тлумачний словник сучасної української мови розглядає термін «застосовувати» як використовувати що-небудь, запроваджувати в ужиток та пристосовувати до чого-небудь [9, с.425].

Аналогічні визначення поняттю «застосування правових норм» подаються у Енциклопедії сучасної України, великому енциклопедичному юридичному словнику та юридичній енциклопедії. У них, даний термін, визначається як організаційно-юридична діяльність компетентних державних органів, їх посадових осіб, а також уповноважених на це законом органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань та їхніх посадових осіб. Полягає у встановленні піднормативних, формально обов'язко-

вих, індивідуальних правил поведінки персоніфікованих суб'єктів з метою створення умов, необхідних для реалізації цими суб'єктами таких норм [10, с.529].

Застосування норм права являється однією із форм реалізації права. Можна говорити про те, що застосування норм права – це особлива форма реалізації права [11, с.122]. В подальшому В.О. Котюк визначає, що застосування правових норм (правозастосовна діяльність) – це одна із форм реалізації права, яка має державно владний організуючий характер компетентних державних органів і уповноважених державою інших суб'єктів суспільних відносин і направлена на зміну, припинення або виникнення правовідносин шляхом видання індивідуальних актів застосування правових норм в певних формах, а також направлена на конкретизацію правового регулювання і охорону соціальних цінностей.

В свою чергу, П.М. Рабінович дає таке визначення застосуванню норм права: Застосування правових норм – це здійснювана компетентними органами або об'єднаннями організаційно-правова діяльність, результатом якої є підтвердження, встановлення, зміна чи скасування взаємних юридичних прав і обов'язків суб'єктів реалізації цих норм [12, с.136]. Науковець зазначає, що застосування правових норм це діяльність, яка полягає у встановленні піднормативних формально обов'язкових індивідуальних правил поведінки персоніфікованих суб'єктів з метою створення умов, необхідних для реалізації ними таких норм [13, с.97].

Отож, на підставі правозастосувальної діяльності встановлюються, змінюються чи припиняються зв'язки, відносин між суб'єктами права, котрі мають реалізувати юридичну норму.

На думку О.Ф. Скакун [14, с.380] застосування права - це особлива форма реалізації права, суб'єктами якої є компетентні органи, наділені владними повноваженнями. Виконання цих повноважень забезпечується примусовою силою держави. Застосування права від інших форм реалізації відрізняє та обставина, що тут немислимо бездіяльність, право та правозастосувальна діяльність зливається з обов'язком її здійснити. Правозастосування носить похідний характер, оскільки забезпечує реалізацію права третіми особами. Застосування одних норм одночасно вимагає дотриман-

ня, виконання і використання інших. Звідси правозастосування - комплексна правореалізуюча діяльність.

Пізніше науковець визначає, що правозастосування – це здійснювана в процедурно-процесуальному порядку владно-організуюча діяльність компетентних державних органів і посадових осіб, яка полягає в індивідуалізації юридичних норм стосовно конкретних суб'єктів і конкретних життєвих випадків в акті засосування норм права.[15, с. 388] Якщо сказати спрощено, зазначає науковець, то застосування правових норм – це ухвалення на основі норм права рішень у конкретних справах. З погляду формальної логіки це процес, який полягає у підведенні конкретного життєвого випадку під загальну правову норму, а також ухвалення на цій основі спеціального акта – акта застосування норм права.

Згідно з наведених визначень впливає, що:

- застосування правових норм це особлива форма реалізації права, яка здійснюється державними та громадськими організаціями в межах їх компетенції у формі владно-організуючої діяльності з конкретизації норми права;

- це діяльність, яка направлена на виникнення, зміну, припинення правовідносин шляхом видання індивідуальних актів застосування правових норм в певних формах, а також направлена на конкретизацію правового регулювання і охорону соціальних цінностей. Іншими словами це форма реалізації норми права, яка включає юридично-організаційну діяльність держави з втілення правових норм щодо конкретних суб'єктів;

- суб'єктами такої діяльності є: компетентні державні органи, їх посадові особи, а також уповноважені на це законом органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та їхніх посадові особи [16, с.191];

Застосування права здійснюється за допомогою правозастосовного процесу, правозастосовної діяльності. Відмежовуючи правозастосовну діяльність від інших форм реалізації права, М.М. Марченко зазначає, що на відміну від інших форм реалізації права, в яких беруть участь різні суб'єкти права – фізичні та юридичні, правозастосовна діяльність може застосовуватись уповно-

важеними на те державними органами і посадовими особами [17, с.285].

Слід погодитися із думкою Н.М. Хуторян, яка зазначає, що за суб'єктами застосування норм права найбільш повним і реальним з існуючих, є визначення, яке вказує, що застосування правових норм – це владна діяльність органів держави чи інших органів, повноваження яких делегує держава, які видають індивідуальні акти на основі норм права, оскільки, право застосовують не тільки органи держави, а й інші органи [18, с. 14].

Таким чином, враховуючи норми КЗпП України, слід зважати на те, що право застосовують не тільки органи держави, а й інші органи. Але слід мати на увазі, що держава не завжди делегує повноваження, тобто надає дозвіл діяти від імені державних органів, а скоріше наділяє повноваженнями застосовувати норми права не від імені держави, а від імені органу чи посадової особи. Для прикладу, директор підприємства, застосовуючи дисциплінарне стягнення, передбачене нормою статті 147 КЗпП України, діє не від імені держави, а від свого імені, а повноваження його щодо застосування цієї норми передбачені ст. 147-1 КЗпП України.

Таким чином, суб'єктами правозастосування в трудовому праві слід вважати не тільки державні органи та посадові особи, громадські об'єднання та їх посадові особи, а як відзначає науковець [18, с.14], насамперед основними суб'єктами правозастосування є органи та посадові особи роботодавця та інші органи (КТС, примирні комісії, трудовий арбітраж), які здійснюють правозастосовну діяльність в трудовому праві та виступають суб'єктами трудового права.

Щодо фізичних осіб, варто відповісти на запитання чи можуть фізичні особи бути суб'єктами застосування правових норм?

З даного питання Скакун О.Ф. зазначає, що якщо додержання, виконання і використання пов'язані з діями громадян, громадських організацій, комерційних об'єднань, то застосування норм права здійснюється державними органами і посадовими особами, і тільки у певних ситуаціях – громадськими організаціями. Громадяни не можуть бути суб'єктами застосування норм права. У разі, якщо державний орган передає частину своїх повноважень

окремим фізичним особам, то в процесі реалізації норм права вони виступають не як фізичні особи, а як представники цього державного органу [15, с. 389]

Частина 1 статті 21 КЗпП України зазначає, що трудовий договір може укладатися між працівником та власником підприємства, установи організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою. Тобто, за даною нормою роботодавцем може бути в однаковій мірі як юридична так і фізична особа, які наділені однаковими правами та обов'язками в сфері трудового права, та реалізації працівником свого права на працю.

Слід відзначити той факт, що кожна фізична особа, яка бажає бути роботодавцем повинна досягнути певного віку та зареєструватись як суб'єкт підприємницької діяльності, тобто набутти правосуб'єктності і ця особа отримує статус «фізична особа – суб'єкта підприємницької діяльності». Таким чином, саме через реєстрацію, держава ніби наділяє таку фізичну особу владними повноваженнями. Можливістю згідно ст.21 КЗпП України наймати інших людей для здійснення підприємницької діяльності, видавати щодо них правозастосовні акти задля реалізації ними свого права на працю.

Як зазначає Н.М. Хуторян, що ж до органів та посадових осіб роботодавця, то для них характерні такі ознаки правозастосовної діяльності, як:

- це діяльність органів та посадових осіб роботодавця, повноваження яких щодо правозастосування закріплені в нормативно-правових актах;
- акти, що видаються, носять юридичний характер, часто вони є примусом або їх невиконання тягне за собою застосування державного примусу [18, с. 14].

З цього приводу, С.С. Алексєєв наголосив, що більшість правозастосовних органів – це органи держави [19, с. 240]. З таким твердженням можна погоджуватися, як відзначає Н.М. Хуторян, якщо воно стосується притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності, однак щодо трудового права, де зазвичай застосування норм трудового законодавства здійснюється роботодавцями та іншими суб'єктами такими як, КТС, примирні

комісії, профспілкові організації, які не є державними органами, аж ніяк. Підсумувавши свою позицію, науковець, зазначає, що застосування права не можна розглядати на сьогодні як різновид лише державної діяльності [18, с. 17].

Підсумовуючи все викладене, слід відзначити те, що правозастосовна діяльність може відбуватись як на державно-владному рівні так і на приватно-правовому рівні. Тобто, суб'єктами державно-владного рівня є: компетентні державні органи, їх посадові особи, а також уповноважені на це законом органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та їхніх посадові особи. Діяльність таких суб'єктів спрямована на встановлення механізмів, прав гарантій та обов'язків, за допомогою яких громадяни зможуть реалізувати свої права передбачені Конституцією України.

Щодо приватно-правового рівня правозастосування, то він є похідним від попереднього. Суб'єктом цього рівня є роботодавець або уповноважений ним орган чи особа, які наділені правом видавати розпорядчо-владні акти, локального рівня та працівник. Так, ст.46 Господарського кодексу України та ст.21 КЗпП України, роботодавцю надано право укладати договори з особами, щодо використання їх праці через трудовий договір, контракт; ст.69 Господарського кодексу України та ст.12 КЗпП України зазначили, роботодавець разом з трудовим колективом у колективному договорі зазначає можливості щодо поліпшення умов праці, життя і здоров'я, нормування і оплати праці, режиму роботи; ст. 86 КЗпП України роботодавцю надано право запроваджувати, змінювати і переглядати норми праці; ст. 149 КЗпП України роботодавцю надається право на підставі наказу (розпорядження) піддавати працівника дисциплінарному стягненню. Тобто на приватно-правовому рівні, видаються роботодавцем акти локального характеру в межах існування конкретних трудових правовідносин.

1. *Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів/ За ред.. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Харків: Право. 2002. 432с./359с./*
2. *Комаров С.А. Общая теория государства и права: курс лекций. Изд. 2-е, исправленное и дополненное. М. 1995. 312с.*

3. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
4. КЗпП України КЗпП України № 322-8 від 10.12.1971 року. Відомості Верховної Ради. 1971. № 50. Ст. 375.
5. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права. Тернопіль, 2002. С.235-238.
6. Н.П. Костюк Проблема ефективності юридичного механізму правозастосування як особливої форми форми управління. Державо і право. 2014. Випуск.34. Ст.95.
7. Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права. Львів, 2003. С. 429-438.
8. Бабаев В.К. Теория современного советского права. Новгород, 1991. С.94.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 425с.
10. Енциклопедія сучасної України. К.: 2010. 353с. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред.. Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. – 992с. (Том 2, 286с.) / Юридична енциклопедія в 6-ти томах. Ред. кол.: Ю.С. Шемшученка та інші. Том 2. К.: Вид-во «Укр. енциклопедія» імені М.П. Бажана. 1999р. 529с.
11. В.О. Котюк Теорія права курс лекцій: Навч. посібник для юрид. Вузів. К.: Вентури, 1996. 141с.
12. П.М. Рабінович Основи загальної теорії права та держави. Посібник для студентів спеціальності «Правознавство» - Бородянка 1993р. 141с.
13. П.М. Рабінович Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. Х.: Консум, 2002. 118с.
14. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
15. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Харків: Консум, 2006. – 656с.
16. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. С.262.
17. Общая теория государства и права. Акад. курс в 2-х т. Под ред. М.Н. Марченко. Том 2. Теория права. М.: Изд-во «Зерцало», 1998. С.312.

18. *Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: Монографія /Н.М.Хуторян, Я.В.Сімутіна, М.М.Шумило. К.: Ніка-Центр, 2015. 316с. .*
19. *С.С. Алексеев Общая теория права : учебник/ 2-е изд., М.: Проспект, 2011. С. 243.*

Кохан Н.В. Зміст поняття правозастосування

В даній статті автором розглядається поняття реалізація норм права та форми реалізації норм права. Визначається застосування норм права у широкому та вузькому розумінні. Аналізуючи функції правозастосування, значна увага приділяється правозабезпечувальній функції та функції індивідуального правового регулювання. Автором визначаються суб'єкти правозастосування, якими у трудовому праві окрім юридичних осіб є ще й роботодавці - фізичні особи, які налічені правом видання локальних актів в інтересах найманих працівників.

Ключові слова: реалізація норм права, правозастосування, форми правозастосування.

Кохан Н.В. Содержание понятия правоприменения

В данной статье автором рассматривается понятие реализации норм права и формы реализации норм права. Определяется применения норм права в широком и узком смысле. Анализируя функции правоприменения, значительное внимание уделяется правозабезпечувальной функции и функции индивидуального правового регулирования. Автором определяются субъекты правоприменения, которыми в трудовом праве кроме юридических лиц есть еще и работодатели - физические лица, наделены правом издания локальных актов в интересах наемных работников.

Ключевые слова: реализация норм права, правоприменение, формы правоприменения.

Kohan N.V. Content of the concept of enforcement

That is, we can say that the implementation of legal norms is the embodiment of legal norms in the actual activity of enterprises, institutions, organizations, public authorities, officials and citizens.

Classifying the concept of «implementation of the rules of law» by the method of implementation of legal orders, distinguish such forms of their implementation as the use, implementation, observance of direct (ordinary, ordinary) forms of law, ie, those that, first, pass any the process of implementation of the rules of law, and, secondly, that do not require outside intervention, is carried out solely through the own behavior of persons to whom the relevant legal prescriptions are addressed.

The application of law has social and legal functions. Social, economic, political, socio-cultural, cultural and educational functions should be attributed to social functions. Legal and regulatory functions should be attributed to legal. Yes, the legal functions of the application of law take a specific form and are law securing or perform the function of individual legal regulation because they stem from the very nature of the application of law.

Enforcement as a special form of management consists of a set of legal requirements, permits, enforcement acts that are aimed at exercising management through individual decisions, registration of decisions and the organization of implementation of relevant decisions. Thus, the regularization of legal relations is achieved not only through the automatic effect of legal rules, but also through the adoption of acts of enforcement.

Summarizing all of the above, it should be noted that enforcement activities can take place both at the public-governmental level and at the private-legal level. That is, the subjects of the state-level government are: competent state bodies, their officials, as well as authorized by law local self-government bodies, public associations and their officials. The activities of such entities are aimed at establishing mechanisms, rights of guarantees and obligations by which citizens can exercise their rights provided by the Constitution of Ukraine.

In terms of the private-law level of enforcement, it is derived from the previous one. The subject of this level is the employer or its authorized body or person empowered to issue ordinance, local level and employee.

Keywords: implementation of norms of law, law enforcement, forms of law enforcement, law enforcement activities.

Спосіб Д.П.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ ОУН

УДК 340.11

<https://doi.org/10.15330/apiclu.50.158-169>

Постановка проблеми. Вивчення діяльності ОУН та її складових структур завжди було об'єктом жвавих дискусій дослідників. Першочергово причиною цього, на нашу думку, є надмірна заполітизованість проблеми, що відштовхує науковців від пошуку істини. Надмірна політизація спричинилася до того, що діяльність націоналістичного руху напередодні, під час та після Другої світової війни, стала об'єктом наукових пошуків істориків. Натомість поза увагою вчених залишилися правові аспекти проблеми, які є важливими та об'ємними за своїм змістом. По-перше, у червні 1941 р. мав місце один із кількох етапів формування української держави у ХХ ст. (Суверенна Соборна Українська Держава). По-друге, за короткий час було сформовано дієву систему державних органів влади, домінуючими серед яких були силові (правові підстави їх організації, діяльності, реалізації каральної